

David L. Brierley: "Skriveno u vidljivom – razmišljanja jednog učitelja i njegovih trinaestogodišnjaka" IWP – Škola za sutra, Zagreb (2013.)

Pojava hrvatskog izdanja knjige Davida L. Brierleya "Skriveno u vidljivom – razmišljanja jednog učitelja i njegovih trinaestogodišnjaka" svojevrsan je kulturni događaj, jer je to prva knjiga u hrvatskom pedagojskom diskursu koja "oživljava" fenomenološki način promatranja događanja u učionici.

David L. Brierley je sveučilišni profesor i učitelj, koji je istovremeno poučavao učenike i buduće učitelje. Sudjelujući je, angažirani promatrač koji koristi fenomenološku metodu za temeljno istraživanje koje je nužno za umjetnost podučavanja. Fenomenološki promatrati ne znači prikupiti informacije, istražiti i objasniti podučavanje, nego pokloniti učeniku pozornost, pokazati duboko zanimanje za učenika i svoje subjektivno iskustvo učiniti dostupnim drugima. Motivacija za takvo promatanje leži u predanosti i stalnoj brizi za učenike.

Iz kuta refleksivnog učitelja, koji je cijelim svojim bićem u učionici, koji promatra, sudjeluje, stupa i gradi odnose s učenicima, njihovim roditeljima i uspostavlja odnos sa i prema sadržaju, uronjen je u proces razvoja i rasta učenika, svjestan važnosti vlastite uloge u tom procesu. Učenici rastu, razvijaju se i otkrivaju vlastiti identitet, a učitelj predviđa i razmišlja o oblikovanju i vođenju djetetova rasta prema odrasloj osobi.

Nosivi elementi iskustva poučavanja su:

Učionica - Susret učenika i učitelja ostvaruje se u učionici. Učionica se nalazi na rubu naše svijesti, ali je istodobno temeljni kamen društva jer predstavlja mjesto stabilnosti, zaštićenosti i sigurnosti i nema joj adekvatne zamjene u suvremenom, promjenljivom socijalnom kontekstu. U učionici postoji socijalna prisnost koju ne nalazimo nigdje drugdje u društvu. Učionica je mikrokozmos svijeta, u kojemu posebno mjesto pripada učeniku i to učeniku koji je stalno u brojnim interakcijama, pripadnik grupe i istovremeno je pojedinac koji u svim tim interakcijama upoznaje, izražava i ostvaruje sebe. U učionici se dešava susret sa sobom, s drugim i sa svijetom.

Sadržaj - učenja u učionici, izravno ili neizravno, posreduje učitelj. Učitelji se rukovode zahtjevom da sadržaji imaju obrazovno značenje za učenika, da nisu sebi svrhom ni puko sredstvo razvijanja sposobnosti. Sadržaji su putokaz i inspiracija, isječak iz života koji je vrijedi ponijeti sa sobom u život i za život.

Učenici - trinaestogodišnjaci, mladi ljudi koji rastu i odrastaju, nepoznanica sebi samima i velika, nikad odgonetnuta nepoznanica učiteljima. Za trinaestogodišnjaka je sigurno samo to da niti jedan trinaestogodišnjak ne želi biti nevažan i zamjenljiv u svijetu, a niti jedan nije siguran u svoju nezamjenljivost. Učitelj ostvaruje susret s osobom koja je u stalnom balansiranju sebe vanjskog, vidljivog, mnogima sličnog i onog unutrašnjeg, nevidljivog, koji se tek otkriva i ostvaruje svoje mogućnosti, sebe budućeg.

Učitelj je stručnjak za budućnost ljudi. U odnosu na adolescenta učitelj se nalazi pred dva glavna izazova. S jedne strane, učitelj utječe na učenikovo razumijevanje iskustva, razumijevanje i sebe i svijeta, a s druge, na uspostavljanje samopoštovanja i slike o sebi. Upravo samopoštovanje je danas postalo glavnom zadaćom, jer u svijetu gdje je sve mjerljivo kvantitativno iskazljivim parametrima, teško je procijeniti samoga sebe. Adolescent ne treba samo odobravanje, prihvaćanje i ljubav drugih nego mnogo više od toga – on treba okolinu koja će reći DA njemu – onome koji on jeste, odnosno koji će biti i da vidi njega budućeg, njegovu mogućnost. A škola jeste mjesto gdje on te mogućnosti upoznaje, isprobava i potvrđuje. Učitelj koji vidi tko on (zapravo) jeste – to je učitelj koji je na putu postajanja pedagogom.

A da bi netko postao dobar učitelj treba imati predodžbu što jeste i kako se postaje dobrim učiteljem. Taj put stvaranja predodžbe o dobrom učitelju i stalnog preispitivanja sebe -središnji je motiv monografije Davida Brierleya. Teško je odrediti što čini dobrog učitelja. To može biti netko tko je oduševljen svojim predmetom, netko tko je originalan i uvjerljiv, netko tko je radoznao, želi stalno upoznavati i sve više znati o svijetu oko sebe. Ali, dobar učitelj za jednoga nije tako dobar za drugog. Na to, već odavno postavljeno pitanje, puno je odgovora i načina da se bude dobar učitelj, ali najvažnija je: uključenost, toplina i pedagoška ljubav. To znači stvaranje uvjeta da učenik stalno sve više otkriva i ostvaruje svoje mogućnosti, da dokuči smisao svoga djelovanja i pronađe vlastito mjesto u svijetu.

Dobar je učitelj autentičan, istinit. On nije društvena uloga, nego osoba koja posreduje istinu, spoznaju i koja osobnošću utječe na učenike. Učitelj odgaja onim što on jeste, vlastitim uvjerenjima, stavovima, načinom kako rješava problem i kako se odnosi prema prirodi, ljudima, događajima u svijetu i prema samome sebi. Zato su

Odnos i susret pretpostavka i uvjet odgojnog čina. Susret počinje puno prije nastave, donošenjem odluke o izboru sadržaja. Autentičan učitelj postiže da izabrani sadržaj pokrene dijalog nutarnjeg i vanjskog, da pruži odgovor na učenikovo pitanje odnosno da potakne na pitanje. Primiti dijete tamo gdje se nalazi i stati, kao što svaka dobra majka radi, malo ispred njega – tamo gdje ono može doći – može samo onaj učitelj koji dobro poznaje sadašnju situaciju učenika i otvoren je za njegovu budućnost.

Poučavanje - U čemu se sastoji umjetnost poučavanja?

U stvaranju uvjeta za rast i razvoj mladog čovjeka, za njegovo unutarnje putovanje. Stabilan identitet uvjet je i u pubertetu zahtjeva da učenik gleda van u svijet i da je istodobno svjestan sebe. Na tom putu učitelj mladog čovjeka prati, ohrabruje, inspirira, motivira na ulaganje više napora, postavlja ga pred barijere, zadaje zadatke. Ali on mu je i inspiracija i putokaz. Upravo u našem, postmodernom svijetu, koji je sve vrijednosti i sve spoznaje stavio pod znak pitanja djeca upravo to trebaju od odraslih, a od učitelja posebno - trebaju orijentire, trebaju primjer kako se nositi s problemima suvremenog života, kako zauzeti stav, ne izgubiti se u brojnim izazovima, pronaći sebe i ostati svoj.

I na kraju ovog kratkog osvrtu na knjigu koja ne dopušta konačni zaključak, jer opisuje proces i pisana je kao proces, kao poučavatelj budućih pedagoga, osjećam potrebu izraziti zahvalnost svima koji su se angažirali na hrvatskom izdanju ove vrijedne i inspirativne studije. Pisana iz obzora refleksivnog učitelja, koji dijete promatra samo zato što ga interesira tko je ono i tko ono može biti, uzima ga s poštovanjem i interesira se za njegovu budućnost, ova monografija će pedagogima učiteljima, odgojiteljima, pa i roditeljima otvoriti novu perspektivu promatranja vlastitog mjesta, značajnosti i odgovornosti u procesu odgajanja i obrazovanja.

U Zagrebu, 18. 04. 2013.

Prof. dr. sc. Slavica Bašić